

ข้าวเมือง กับภูมิปัญญา ชาติพันธุ์

บ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย
อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

คำนำ

บ้านเข็ญน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งที่ดำรงชีพด้วยการทำไร่ใน
พื้นที่ดอนหรือพื้นที่สูง ทุกบ้านจะปลูกข้าวไว้บริโภคเองตลอดปี ในแต่ละปีหลังจากการเก็บเกี่ยว ชาวม้งจะทำ
ข้าวใหม่สำหรับไหว้ขอบคุณบรรพบุรุษสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ผู้เขียนและทีมงานสำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จึงได้จัดทำข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ความรู้
ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้รับรู้ถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตและ
ปัจจุบัน

ทั้งนี้ ผู้เขียน และคณะผู้จัดทำ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าเอกสารเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจทั้งหลาย นำองค์ความรู้ไปเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ
เล็งเห็นคุณค่าและสืบสาน อนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมต่อไป

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วัตถุประสงค์	๑
ขอบเขต	๑
เป้าหมาย	๑
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑
ความสำคัญและที่มา	๒
ภูมิปัญญาการปลูกข้าวชาวม้ง บ้านเข็กน้อย	๓
ฤดูกาลปลูก	๔
ภูมิปัญญาในการทำข้าวใหม่ม้ง	๖
กรรมวิธีการทำข้าวใหม่ม้ง	๗
พิธีกินข้าวใหม่ม้ง	๗
ความเชื่อเกี่ยวกับข้าว	๘
แนวทางการนำไปปฏิบัติใช้	๘
ข้อเสนอแนะ	๙
บรรณานุกรม	๙
ภาคผนวก	๑๑

องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม
เรื่อง ข้าวม้งกับภูมิปัญญาชาติพันธุ์
บ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาวิถีภูมิปัญญาการปลูกข้าวและการทำข้าวใหม่ม้งของชาวม้งบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
- เพื่อจัดทำเป็นเล่มองค์ความรู้สำหรับเผยแพร่ให้นักศึกษา เยาวชน และผู้ที่ให้ความสนใจศึกษาเรียนรู้

ขอบเขต

รวบรวมข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรม โดยการศึกษากรรมวิธีการปลูกข้าวม้งสู่พิธีกรรมความเชื่อเกี่ยวกับข้าวใหม่ม้ง บ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

เป้าหมาย

จัดเก็บข้อมูลด้านวัฒนธรรม เรื่อง ข้าวม้งกับภูมิปัญญาชาติพันธุ์ บ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อการประยุกต์ใช้และเผยแพร่ให้เป็นระบบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ทราบภูมิปัญญาท้องถิ่นในการปลูกข้าวของชาวม้ง
- ได้สืบสานและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อของท้องถิ่นเพชรบูรณ์ และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปเผยแพร่สู่ชุมชนสาธารณะชน
- ได้องค์ความรู้สำหรับนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอน

ความสำคัญและที่มา

ข้าวเป็นพืชที่อยู่ในวงศ์หญ้า (Gramineae) มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Oryza sativa* L. เป็นแหล่งพลังงานหลักที่ให้คาร์โบไฮเดรตและให้สารอาหารจำเป็นต่อร่างกาย ไม่ว่าจะเป็น โปรตีน วิตามิน และแร่ธาตุที่สำคัญหลายชนิด ได้แก่ วิตามินบี ๑ ธาตุเหล็ก ที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ข้าวถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของไทย มีการเพาะปลูกทั่วไปทุกภูมิภาค ทั้งปลูกข้าวบนที่ดอนไม่มีน้ำขัง ข้าวนาสวน คือข้าวที่ปลูกแบบปักดำหรือหว่าน โดยระดับน้ำในนาลึกไม่เกิน ๘๐ เซนติเมตรขึ้นไป และข้าวนาเมืองหรือข้าวขึ้นน้ำ คือข้าวที่ปลูกแบบหว่าน โดยระดับน้ำในนาถึง ๘๐ เซนติเมตรขึ้นไป

โครงสร้างของเมล็ดข้าว ประกอบด้วยดังนี้

๑. **เปลือกข้าว** หรือ แกลบ โดยเปลือกข้าวมีสัดส่วนประมาณร้อยละ ๒๐
๒. **จมูกข้าว** เป็นส่วนที่มีสารอาหารมากมาย ซึ่งจำเป็นสำหรับต้นข้าวจะเจริญเติบโตงอกออกมาเป็นต้นอ่อน มีสัดส่วนอยู่ประมาณร้อยละ ๒
๓. **เยื่อหุ้มเมล็ดข้าว** มีลักษณะเป็นเยื่อบางๆ มีสีออกน้ำตาลห่อหุ้มเมล็ดข้าว มีสัดส่วนอยู่ประมาณร้อยละ ๘ (ส่วนของจมูกข้าวและเยื่อหุ้มเมล็ดข้าว เรียกรวมกันว่า รำข้าว)
๔. **เมล็ดข้าว** ประกอบด้วยแป้งและน้ำตาล มีสีขาว มีสัดส่วนอยู่ประมาณร้อยละ ๗๐

บ้านเข็ญน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ด้วยสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ภูเขาสูง เป็นที่ราบลุ่มเชิงเขา การดำรงชีพด้วยการทำไร่ในพื้นที่ดอนหรือพื้นที่สูง ทุกบ้านต้องปลูกข้าวไว้บริโภค ข้าวที่ชาวม้งปลูกเป็นข้าวไร่เป็นข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่อร่อย หอม นุ่ม แม้จะหุงไว้นาน ทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้า

ข้าวใหม่เม้ง เป็นข้าวที่มีรสชาติอร่อย หอม นุ่ม ปีหนึ่งทำได้เพียงครั้งเดียวเก็บนานไม่ได้ขึ้นร่างกาย ชาวม้งจะทำข้าวใหม่เพื่อเซ่นไหว้ขอบคุณบรรพบุรุษที่ให้ข้าวแก่พวกเขาในเทศกาลกินข้าวใหม่ในช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงที่ข้าวกำลังจะสุกแก่ รวงข้าวยังมีสีเขียวอยู่แต่เมล็ดข้าวเริ่มเหลือง การทำข้าวใหม่นั้นจะต้องผ่านกระบวนการหลายขั้นตอนและใช้เวลานาน ดังนั้นพิธีกินข้าวใหม่จึงมีความสำคัญพิธีหนึ่งของชาวม้งที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาการปลูกข้าวของชาวม้ง

ภูมิปัญญาการปลูกข้าวชาวม้ง บ้านเข็กน้อย

การคัดเลือกพันธุ์

ชาวม้งปลูกข้าวไร่โดยใช้พันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมีทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้า ข้าวเหนียวปลูกไว้ทำขนม เช่น ขนมหยั่ว ข้าวเจ้าปลูกไว้รับประทานตลอดปี โดยพันธุ์ข้าวขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของแต่ละบ้าน แต่พันธุ์ที่นิยมปลูกมาก มีดังนี้

ข้าวเจ้า : พันธุ์ม้งโซ้ง ภาษาม้งเรียกว่า ม้งโซ้ง มีลักษณะเมล็ดอ้วนป้อม ลักษณะเด่นรวงยาว ดอกดำต้นแข็งแรง มีความหอมน้อย นุ่มอร่อย ให้ผลผลิตต่อไร่มากกว่าพันธุ์อื่นๆ แต่เน่าเสียง่าย

ข้าวเจ้า : พันธุ์ข้าวขาวเล็ก ภาษาม้งเรียกว่า เปิ้ลเต๋อเม่ ลักษณะเมล็ดขาวป้อม ลักษณะเด่นไม่เน่าเสียง่าย ข้าวเหนียว มีความหอม อร่อย หุงขึ้นหม้อ แต่ต้นไม่แข็งแรงหักล้มง่าย

ข้าวเจ้า : พันธุ์ข้าวขาวใหญ่ ภาษาม้งเรียกว่า เปิ้ลเต๋อหล่อ ลักษณะเมล็ดอ้วนยาวใหญ่ ต้นสูง ใบใหญ่ มีความหอม อร่อย แต่หักล้มง่าย

ข้าวเจ้า : พันธุ์ข้าวแดง ภาษาม้งเรียกว่า พอกคะ ลักษณะเมล็ดเล็ก หุงขึ้นหม้อ ต้นไม่หักล้มง่าย มีความหอมน้อยเมื่อหุงแล้วจะแข็ง และร่วงสั้น

ข้าวเหนียว : พันธุ์ข้าวเหนียวขาว ภาษาม้งเรียกว่า เปิ้ลเบล่าเต๋อ ลักษณะเมล็ดอ้วนใส เหมาะที่จะทำขนมหยั่ว เหนียวนุ่ม มีความหอมน้อย หุงแล้วอ่อนนุ่ม แต่เมล็ดหลุดร่วงง่าย

ข้าวเหนียว : พันธุ์ข้าวเหนียวดำ ภาษาม้งเรียกว่า เปิ้ลเหล่าตู้ ลักษณะเมล็ดอ้วนยาวดำ มีสีดำเข้ม เก็บไว้นาน มีความหอมมาก หุงแล้วแข็ง กรอบ มอดชอบเจาะเมล็ดข้าว

การเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์จะทำทุก ๓ ปี โดยเก็บรวงข้าวที่สุกแก่แล้วในแปลงข้าว คัดเลือกรวงใหญ่ น้ำหนักดี ตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ ตากให้แห้ง นวดด้วยมือเพื่อไม่ให้ปะปนกับพันธุ์อื่น ถ้านวดด้วยเครื่องต้องเอาช่วงกลางของการสี ช่วงแรกจะปนกับเมล็ดพันธุ์อื่นๆ มาก เก็บไว้ประมาณ ๑-๒ ลิตร ทำให้ได้ข้าวพันธุ์แท้ไม่กลายพันธุ์ มีความสม่ำเสมอ ให้ผลผลิตสูง วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ ต้องเก็บรักษาให้ห่างไกลจากเหล่าหรือของดอง เพราะทำให้เมล็ดพันธุ์ไม่งอก ไม่ควรเก็บไว้เหนือเตาไฟ เหมือนเมล็ดพันธุ์ผักต่างๆ เพราะทำให้เปอร์เซ็นต์ความงอกต่ำ

การเตรียมดิน

การเลือกพื้นที่ปลูกโดยดูที่อุดมสมบูรณ์จากต้นหญ้า ถ้าหญ้างามแสดงว่าดินดีข้าวก็จะงามด้วย พื้นที่ราบดีกว่าพื้นที่ลาดเอียง ถ้าพื้นที่มีความลาดเอียงสูง ต้องใช้วิธีกำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคน ถางให้เตียน ถ้าหญ้าแห้งใช้วิธีเผาในเดือนเมษายน การเผาวัชพืช ชาวม้งเชื่อว่าทำให้ข้าวงาม โรคและแมลงน้อย ถ้าไม่เผาข้าวจะเหลืองไม่เจริญเติบโต ปัจจุบันนิยมใช้สารกำจัดวัชพืชฉีดพ่นเพราะสะดวก รวดเร็ว สารกำจัดวัชพืชที่ใช้ได้แก่ ราวัชพ กรัสม็อกโซน ฉีดพ่นก่อนปลูก ๑ เดือน ถ้าพื้นที่มีความลาดเอียงน้อยวัชพืชไม่สูงมาก ใช้วิธีไถตะไถพรวนในเดือนมิถุนายน ทำให้ดินร่วนซุย

วิธีการปลูก

ก่อนปลูกข้าวชาวม้งจะมีการทดสอบความงอก โดยการนำเมล็ดข้าวที่เก็บไว้ทำพันธุ์ทดลองเพาะ โดยหว่านลงในดินที่มีความชื้น ประมาณ ๑ สัปดาห์ก็สามารถตรวจสอบได้ว่างอกหรือไม่ หากงอกไม่ถึงครึ่ง เขาจะนำข้าวที่เก็บไว้ทำพันธุ์ไปแลกข้าวจากเพื่อนบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพี่น้องตระกูลแซ่เดียวกัน

การปลูกใช้วิธีเอาแรงกัน หรือที่เรียกว่า “ลงแขก” ต้องพยายามปลูกให้เสร็จเร็วทันตามฤดูกาลปลูก โดยการหยอดเมล็ดผสมปุ๋ยสูตร ๑๕-๒๐-๐ ใช้อัตราส่วน ๑:๑๐ หยอดลงไปหลุมเล็กๆ ที่สีกด้วยไม้ปลายแหลม ให้ผู้ชายเป็นคนสีกทำหลุม ผู้หญิงเป็นคนหยอดเมล็ดระยะปลูกห่างประมาณ ๒๐ ซม. หลุมละ ๗-๘ เมล็ด ถ้าใส่เมล็ดพันธุ์มากเกินไปหรือปลูกถี่เกินไปทำให้ข้าวمرتแต่ใบไม่มีรวง หลังจากหยอดเมล็ดแล้วไม่ต้องกลบหลุมเพราะเมื่อฝนตกลงมาดินจะกลบเอง เมล็ดข้าวเริ่มงอกหลังจากปลูกแล้วประมาณ ๕ วัน

วิธีการปลูกข้าวของชาวม้ง

ที่มา: จินตนา สนามชัยสกุล. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวใหม่ ๆ, ๒๕๕๑

ฤดูกาลปลูก

ชาวม้งปลูกข้าวปีละ ๑ ครั้ง โดยอาศัยน้ำฝน ฤดูกาลปลูกคือต้นฤดูฝน พื้นที่ที่สูงมากจะปลูกในช่วงเดือนมิถุนายนไม่เกินเดือนกรกฎาคม ถ้าปลูกช้ากว่านี้ การแตกกอจะน้อย อาหารสะสมน้อย เมล็ดข้าวจะลีบ เมล็ดไม่เต็ม ทำให้ผลผลิตต่ำ เนื่องจากจะสุกในช่วงฤดูหนาวเกิดลงแรงพรวนต้นข้าวหักล้มได้ พื้นที่สูงๆ อากาศหนาวเย็นมากต้องปลูกให้เร็วขึ้น ปลูกช่วงเดือนพฤษภาคมไม่เกินเดือนมิถุนายน เพราะอากาศหนาวเย็น ข้าวจะสุกแก่ช้า ต้องใช้เวลาตั้งแต่ปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวประมาณ ๖ เดือน ถ้าปลูกช้าไปเจอลมหนาวในพื้นที่ที่ข้าวงามๆ จะหักล้มง่าย แต่ถ้าข้าวไม่งามจะยืนต้นแห้งตายได้ผลผลิตต่ำ

การกำจัดวัชพืช

หากมีการเตรียมดินดีวัชพืชจะโตช้า โดยปกติต้องทำหญ้าหลังจากปลูกข้าวไปแล้วประมาณเดือนหนึ่ง เพราะพื้นที่บนภูเขาฝนตกชุกวัชพืชจะขึ้นมาก การกำจัดวัชพืชในแปลงปลูกข้าวนิยมใช้แรงงานคนโดยใช้จอบเล็กๆ ดายหญ้า ข้าวจะเจริญเติบโตดี และอีกวิธีหนึ่งคือการใช้สารกำจัดวัชพืช การใช้สารกำจัดวัชพืชประเภทใบกว้างข้าวชกการเจริญเติบโตน้อยกว่าสารกำจัดวัชพืชใบแคบที่ข้าวชกไปประมาณ ๑ เดือน

โดยฉีดพ่นเพียงครั้งเดียว ในเดือนกันยายนข้าวอยู่ในระยะตั้งท้อง จะไม่ใช่สารกำจัดวัชพืช เพราะจะทำให้ข้าวไม่ออกรวง หรือออกรวงแต่ได้รวงสั้น ผลผลิตต่ำ

การให้ปุ๋ย

ปัจจุบันดินที่ใช้เพราะปลูกเป็นดินเก่าใช้มานาน ขาดความอุดมสมบูรณ์จำเป็นต้องใช้ปุ๋ย

ปุ๋ยเคมี : การใส่ปุ๋ยของชาวม้งนิยมใช้วิธีการคลุกผสมรวมไปกับเมล็ดข้าวตอนหยอดเมล็ด โดยใช้ปุ๋ยสูตร ๑๕-๒๐-๒ ในอัตราส่วนข้าวต่อปุ๋ย ๑๐ : ๑ หลังจากปลูกข้าวแล้ว ๑-๒ เดือน หมั่นตรวจตราแปลงข้าวหากไม่เจริญงอกงามจะหว่านปุ๋ยสูตรเดิมอีก แต่ต้องหว่านก่อนข้าวตั้งท้อง ในขณะที่ฝนตกปรอยๆ ยิ่งดี เพราะข้าวจะนำปุ๋ยไปใช้ได้ ทำให้ข้าวงามออกรวงดี อัตราส่วนที่ใช้หว่านไร่ละประมาณ ๑๐-๒๐ กก. ขึ้นอยู่กับสภาพการเจริญงอกงามของข้าว

*** การใส่ปุ๋ยมากเกินไปทำให้ข้าวคุณภาพไม่ดีข้าวไม่อร่อย รสชาติจืดชืด ถ้าเป็นข้าวเหนียวจะไม่มีควมเหนียวร่วนเหมือนข้าวเจ้า นอกจากนี้ยังทำให้ข้าวสุกแก่ไม่พร้อมกันบางรวงสุกบางรวงยังเขียวอยู่

ปุ๋ยอินทรีย์ : ปัจจุบันปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ชาวม้งไม่นิยมใส่ เนื่องจากหายาก ราคาแพงใส่แล้วดินจะถูกชะล้างได้ง่าย เพราะทำให้ดินมีความร่วนซุย พื้นที่ปลูกมีความลาดเอียง

การให้น้ำ

ชาวม้งปลูกข้าวในฤดูฝน จึงไม่มีการให้น้ำ หากเกิดปัญหาฝนทิ้งช่วงจนข้าวเหี่ยวก็จะรอจนฝนตกลงมา แต่โดยปกติบนภูเขาเมื่อน้ำค้างแรงจึงเกิดปัญหาน้อย นอกจากนี้ฝนยังมาเร็วตกบ่อยหมดช่วงข้า

การเก็บเกี่ยว

ข้าวที่ชาวม้งปลูกเป็นพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ไวต่อแสง ข้าวจะออกรวงในช่วงเดือนกันยายน เก็บเกี่ยวได้เมื่อสุกแก่หลังจากออกดอกประมาณ ๓๐-๔๐ วัน ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน เนื่องจากพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่สูงๆต่ำๆ การเก็บเกี่ยวไม่สามารถใช้เครื่องจักรได้ เพราะพื้นที่ลาดเอียง ต้องใช้แรงงานคนเท่านั้น ชาวม้งจึงใช้วิธีลงแขกเช่นเดียวกับตอนปลูก ข้าวที่ได้จึงมีคุณภาพการสีดี เมล็ดจะหักน้อย สมัยก่อนใช้เครื่องมือเกี่ยวข้าวที่เรียกว่า “มั่วเป๋ร” หรือ “หวู่” ที่รัดติดกับนิ้วมือตัดได้ที่ละรวง ทำให้การทำงานล่าช้า ปัจจุบันใช้เคียวเกี่ยวข้าว หลังจากเกี่ยวแล้วก็จะตากไว้ในแปลง ๒-๓ วัน แล้วจึงมัดรวดกันเป็นพ่อน นำมานวดโดยใช้ไม้ฟาดข้าว แล้วจึงใช้พัดเอาข้าวลีบและเศษหญ้าฟางออก ถ้าทำในปริมาณมากๆ จะอาศัยแรงลมช่วยพัด โดยการกำบันไดขึ้นไปสูงๆ แล้วเทข้าวลงมาให้ลมพัดเอาข้าวลีบหรือเศษวัสดุเบาๆออกไป บางครั้งไม่มีลมพัดเขาก็จะมีการร้องเรียกลมว่า “จัวโตโออยู่ๆ” เรียกไปเรื่อยๆ ลมก็จะพัดมา ปัจจุบันมีรถนวดข้าวเอาฟ่อนข้าวใส่เข้าไปก็จะสีออกมาเป็นเมล็ดเรียบร้อยปราดจากสิ่งเจือปน สะดวกรวดเร็วเป็นที่นิยม

อายุข้าวที่เหมาะสมในการทำข้าวใหม่มีทั้งคือ อายุ ๒๐ วัน หลังออกรวง จะมีลักษณะของเมล็ดข้าวเต็มแข็ง เมล็ดเป็นสีเหลืองร้อยละ ๒๕ ของรวงเมล็ดข้าวสารเป็นสีเขียวร้อยละ ๗๕ คั่วแล้วมีสีเขียวออกน้ำตาล เมื่อหุงแล้วข้าวมีกลิ่นหอม นุ่มนวล

รวงข้าวที่เหมาะสมในการทำข้าวใหม่หลังออกรวง
ที่มา: จินตนา สนามชัยสกุล. การพัฒนาผลิตภัณฑ์, ๒๕๕๑

การดูแลหลังการเก็บเกี่ยว

ข้าวที่ผ่านการสีออกมาเป็นข้าวเปลือก จะถูกเก็บในกระสอบวางเรียงไว้ในบ้าน หากมีปริมาณมากจะใส่ยุ้งฉาง ที่ชาวบ้านมักเรียกว่า “ฉ้า” ซึ่งทำจากไม้ไผ่สานขัดแตะ แล้วปูด้วยใบล่อเมจที่มีความเหนียวเพื่อป้องกันไม่ให้ข้าวรั่วไหลออกตามรูเล็กๆ โดยปกติยุ้งฉางจะทำไว้ติดบ้าน เพื่อความสะดวกและปลอดภัย แต่ต้องหมั่นคอยดูแลอาจมีหนูมารบกวนต้องป้องกันโดยใช้กับดักหนู หรือเลี้ยงแมวไว้กินหนู

ภูมิปัญญาในการทำข้าวใหม่

ข้าวถือว่าเป็นอาหารหลักที่สำคัญที่ทุกบ้านต้องปลูกและเก็บไว้รับประทานตลอดปี ชาวเมืองมักเป็นครอบครัวใหญ่ จึงต้องมีการกักตุนข้าวไว้เป็นจำนวนมากให้เพียงพอต่อการบริโภค โดยปกติคนหนึ่งคนกินข้าวเฉลี่ยมือละหนึ่งกำมือหรือประมาณคนละ ๑ ไร่ต่อปี ชาวเมืองนิยมกินข้าวที่ปลูกเองเพราะ หอม อร่อย เหนียวนุ่ม แม้จะหุงไว้นานจนถึงเย็นหรือข้ามคืนก็ยังคงความอร่อย เวลาเดินทางไปต่างถิ่นมักจะนำข้าวไปไว้หุงรับประทานด้วยเสมอ อาหารที่รับประทานร่วมกับข้าว เช่น ต้มผักใส่เกลือหรือใส่หมูสามชั้นปรุงรสด้วยเกลือ กินกับข้าวอาบน้ำ คือเอาข้าวสวมนมาใส่น้ำกิน

ข้าวใหม่ เป็นข้าวที่ชาวม้งทำขึ้นสำหรับไว้ขอบคุณบรรพบุรุษสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ที่ทำให้พวกเขามีข้าวรับประทาน สมัยก่อนชาวม้งอดอยากมากเพราะอยู่ในป่าบนเขาการทำมาหากินลำบาก ไม่มีอะไรจะกิน จึงต้องนำข้าวที่ปลูกไว้แต่ยังไม่สุกแก่มาคั่วให้สุกจนเมล็ดแข็งแล้วนำมาตำและหุงรับประทานประทังชีวิต การทำข้าวใหม่ชาวม้งทำกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาจนปัจจุบัน

กรรมวิธีการทำข้าวใหม่มัด

ในช่วงกลางถึงปลายเดือนตุลาคม ชาวม้งจะเกี่ยวข้าวที่เริ่มสุก เมื่อปลายรวงข้าวเริ่มเหลือง นำข้าวที่เกี่ยวได้มานวดเอาเมล็ดออกจากรวง ให้ได้ข้าวเปลือก นำเอาข้าวเปลือกมาคั่วในกระทะใบบัวขนาดใหญ่คั่วจนกระทั่งข้าวแห้งใช้เวลาประมาณชั่วโมงเศษหรือ ๗๕ นาที ถ้าใช้ไฟแรงจะแห้งเร็ว ไฟอ่อนจะแห้งช้า จนเมล็ดข้าวแข็งนำข้าวที่คั่วแล้ว นำมาตากลมให้เย็น บางรายนำไปผึ่งแดดต่อให้แห้งอีก ๑-๒ แดด แล้วจึงนำมาตำในครกกระเดื่องหรือสีเป็นข้าวใหม่มัด ข้าวเปลือกที่คั่วจนแห้งจะสามารถเก็บไว้ได้นานโดยไม่ขึ้นรา

การหุงข้าวใหม่มัดโดยใช้กระทะใบบัวต้ม ในขั้นตอนนี้จะระวังอย่างมาก เพราะข้าวจะละเอียดเกินไป นำกระซอนใบใหญ่มาตั้งไว้บนกะละมัง แล้วตักข้าวในกระทะใส่ในกระซอน นำข้าวที่ละเอียดแล้วมานึ่งจนสุกเก็บน้ำไว้ดื่ม กับข้าวประกอบด้วยไก่หรือหมูต้มและกับข้าวอื่นๆ ข้าวใหม่มัดบรรพบุรุษและเลี้ยงญาติพี่น้องในเทศกาลกินข้าวใหม่

ที่มา: จินตนา สนามชัยสกุล. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวใหม่ฯ,

๒๕๕๑

พิธีกินข้าวใหม่มัด

จะทำการนี้ตั้งแต่กลางเดือนถึงปลายเดือนตุลาคมของทุกปี เพราะข้าวเริ่มสุกได้ที่ วัดอุประสงค์เพื่อไหว้บรรพบุรุษ พ่อแม่ พี่น้อง ที่ล่วงลับไป รวมถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เจ้าป่าเจ้าเขา เจ้าที่เทพยดาฟ้าดิน ถ้าไม่ได้ทำพิธีหัวหน้าครอบครัวจะเจ็บป่วย ลูกเมียก็กินข้าวไม่ได้

พิธีกรรม แต่ละบ้านจะเตรียมอาหาร เช่น ต้มไก่ ต้มหมู เหล้ากับข้าวต่างๆ และข้าวใหม่มัด ตั้งสำรับไว้ในบ้าน หัวหน้าครอบครัวเป็นผู้ประกอบพิธีโดยอัญเชิญดวงวิญญาณของบรรพบุรุษทั้งหลาย ผีบ้านผีเรือนที่อยู่ในบ้านก่อน แล้วใช้ซอซัดข้าวและกับข้าวเดินออกไปนอกบ้านอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่อยู่นอกบ้านให้มาร่วมรับประทานข้าวใหม่และอาหารที่เตรียมไว้ เพื่อเป็นการขอบคุณและขอให้คุ้มครองให้มีความสุขตลอดปี หลังจากไหว้เสร็จแล้วก็จะเชิญแขกผู้ใหญ่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง คนรู้จักให้มาร่วมรับประทาน ก่อนรับประทานแขกที่เป็นตัวแทนจะต้องกล่าวอวยพรให้เจ้าของบ้านอยู่ดีมีสุข ขอให้มีความสุขปลาอาหารรับประทานอย่างอุดมสมบูรณ์ตลอดปี โดยกล่าวว่า “พวกเราต้องขอขอบคุณที่ท่านนำอาหารมาเลี้ยงพวกเราในวันนี้ ขอให้ท่านมีอาหารกินเหลือเฟือมากกว่านี้ร้อยเท่าพันทวี” หลังจากนั้นจึงรับประทานได้ หลังกล่าวขอบคุณและอวยพรแล้วจึงร่วมรับประทานอาหารข้าวใหม่ตามอัธยาศัย

ที่มา: ปรกาศทิพย์ แซ่ลี.เมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

ความเชื่อเกี่ยวกับข้าว

๑. หลังคลอดลูก หนึ่งสัปดาห์ไม่ให้กินข้าวเหนียวกับปลาหรือเนื้อวัว เมื่ออายุมากๆ ทำให้หลังค่อม
๒. ถ้าเจ็บป่วยไม่สบาย ไม่ให้กินข้าวเหนียว เพราะย่อยไม่ได้ กินมากๆ ปากจะเปรี้ยวเผ็ด อาการจะหนักขึ้นจนถึงตาย ควรให้กินข้าวต้มเปล่าๆ หรือกินกับต้มผักเปล่าๆ จะหายเร็ว แต่ถ้ากินต้นไถ จะเจ็บหนักมากขึ้น เพราะเป็นของแสลง

แนวทางการนำไปปฏิบัติใช้

๑. นำองค์ความรู้ เรื่อง ข้าวมัดภูมิปัญญาชาติพันธุ์ บ้านเช็กน้อย ตำบลเช็กน้อย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ เผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม ได้แก่

- ๑) จัดทำเป็นรูปเล่มองค์ความรู้ สำหรับเผยแพร่ในห้องสมุดสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

๒) มีการเผยแพร่รูปเล่มองค์ความรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบ E – Book ลงในเว็บไซต์ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม

๒. บูรณาการกับการเรียนการสอน รายวิชา HSSD๔๐๑ ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน (มคอ. ๓ หมวดที่ ๕) สัปดาห์ที่ ๔ บทที่ ๒ เทคนิคการวิจัยประเภทต่าง ๆ ในงานพัฒนาสังคม เป็นกิจกรรมในการสอน โดยการบรรยาย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยกตัวอย่างการลงพื้นที่เก็บรวบรวมองค์ความรู้ เรื่อง เรื่อง ข้าวมังกรภูมิปัญญาชาติพันธุ์ บ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนในหัวข้อ การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์/การวิจัยเชิงคุณภาพและเทคนิคการวิจัยภาคสนาม

๓. การเผยแพร่องค์ความรู้ เรื่อง เรื่อง ข้าวมังกรภูมิปัญญาชาติพันธุ์ บ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในรูปแบบต่าง ๆ ถือเป็นการประชาสัมพันธ์พืชเศรษฐกิจของชุมชนบ้านเข็กน้อย ทำให้ชุมชนมีโอกาสได้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้น จากผู้ที่ศึกษาองค์ความรู้ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

หลังจากที่มีการศึกษาไปในระดับหนึ่งแล้วควรมีการส่งเสริมให้มีการเก็บรักษาข้อมูล อาจจะเป็นในรูปแบบพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดเพื่อที่จะเป็นศูนย์กลางในการศึกษาค้นคว้าของผู้ที่สนใจต่อไป

บรรณานุกรม

เอกสารอ้างอิง

กรมการข้าว. (๒๕๕๖). **องค์ความรู้เรื่องข้าว**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.brrd.in.th/rkb/>. ๑๐ มกราคม .

จินตนา สนามชัยสกุล. (๒๕๕๑). **การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวใหม่มังกรชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง บ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์**. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

เรวิช บุตรพรม. (๒๕๕๖). **การพัฒนาแหล่งพลังงานเครื่องอบแห้งข้าวเปลือกด้วยเตาเผาถ่าน**.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาการจัดการงานวิศวกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คันสนีย์ อุดมอ่า. (๒๕๕๑). **การพัฒนาชุดอาหารมังเพื่อการท่องเที่ยวบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์**. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

บุคคลอ้างอิง

เจียป้อ ลีปรีชา. (๒๕๖๒). อายุ ๖๔ ปี บ้านเลขที่ ๕๗ หมู่ ๑ บ้านห้วยน้ำขาว ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ
จังหวัดเพชรบูรณ์. สัมภาษณ์, ๑๔ กุมภาพันธ์.

ชัย ลีปรีชา. (๒๕๖๒). อายุ ๕๖ ปี บ้านเลขที่ ๒๕ หมู่ ๑ บ้านห้วยน้ำขาว ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ
จังหวัดเพชรบูรณ์. สัมภาษณ์, ๑๔ กุมภาพันธ์.

เต้า ลีเลิศพัฒนา. (๒๕๖๒). อายุ ๕๔ ปี บ้านเลขที่ ๓๕ หมู่ ๒ บ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ
จังหวัดเพชรบูรณ์. สัมภาษณ์, ๑๗ เมษายน.

ประชา แซ่ลี. (๒๕๖๒). อายุ ๓๙ ปี บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ ๒ บ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ
จังหวัดเพชรบูรณ์. สัมภาษณ์, ๒๑ เมษายน.

สมชาย แซ่ลี. (๒๕๖๒). อายุ ๗๘ ปี บ้านเลขที่ ๔ หมู่ ๑ บ้านห้วยน้ำขาว ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ
จังหวัดเพชรบูรณ์. สัมภาษณ์, ๑๗ เมษายน.

ภาคผนวก

รายละเอียดรายวิชา (มคอ. ๓) ที่ใช้ประกอบการ

	รายละเอียดของรายวิชา (มคอ.3)
	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
	หลักสูตรสาขาวิชา การพัฒนาสังคม

หมวดที่ 1 ข้อมูลโดยทั่วไป

1. รหัสและชื่อรายวิชา	HSSD401	ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ Social Science for Research Methodology
2. จำนวนหน่วยกิต	3 (2-2-5)	
3. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา	หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม หมวดวิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาบังคับ	
4. อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน	อาจารย์โจสคราญ จาริกสมาน	ผู้รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน
5. ภาคการศึกษา/ชั้นปีที่เรียน	ภาคเรียนที่ 1 ชั้นปีที่ 3	
6. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite)	ไม่มี	
7. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co-requisites)	ไม่มี	
8. สถานที่เรียน	ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และอาคาร 9 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	
9. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด	วันที่ 1 มิถุนายน 2567	

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัยทางสังคมศาสตร์ และสามารถออกแบบโครงงานวิจัยได้

2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

2.1 เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการทำวิจัยทางสังคมศาสตร์

2.2 เพื่อให้ นักศึกษาสามารถออกแบบโครงงานวิจัยได้

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

1. คำอธิบายของรายวิชา

ความเป็นมา จุดประสงค์และความหมายของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ วิธีการต่างๆในการวิจัย การดำเนินการวิจัย การใช้สถิติ การรวบรวมข้อมูล ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเขียนรายงาน การอ่านผลการวิจัย การเขียนโครงการวิจัย

History, objectives and meaning of social science research, methods of research, methodologies, the use of statistics, data collection, population and random sampling, research report writing, reading research results, research project writing.

2. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

หน่วยกิต	จำนวนชั่วโมงต่อภาคการศึกษา			
	บรรยาย	การฝึกปฏิบัติ/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง	สอนเสริม
3(2-2-5)	33	3	9	ตามความเหมาะสม

3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

ทุกวันจันทร์ เวลา 09.00 – 17.00 น. และวันพุธ 13.00 – 17.00 น.

ตารางการให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่นักศึกษาเป็นรายบุคคล

รายวิชา	อาจารย์ผู้สอน	วัน-เวลา ให้คำปรึกษา	สถานที่หรือหมายเลขห้องผู้สอน	หมายเลขโทรศัพท์ผู้สอน	ที่อยู่ของ E-mail ผู้สอน	รวมจำนวน ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ที่ให้คำปรึกษา
ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์	อ.โจสคราญ จารึกสมาน	จันทร์ 09.00-17.00 น. และพุธ	สาขาวิชา การพัฒนาสังคม	056-717100 ต่อ 1306	rosorose003@gmail.com	13 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

		13.00-17.00 น.					
--	--	----------------	--	--	--	--	--

หมวดที่ 4 การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม		
1.1 ผลการเรียนรู้	1.2 กลยุทธ์/วิธีการสอน	1.3 กลยุทธ์/วิธีการประเมินผล
1. [๐] มีคุณธรรมและจริยธรรม ศรัทธาในความดี	1.สอดแทรกเนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรม ปहुกฝงเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ต่อนตนเองและผู้อื่น	1. สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในการปฏิบัติตนในชั้นเรียน
2. [●] มีจิตสาธารณะ และมีความรับผิดชอบ	2.1 จัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเข้ากับความรู้และประสบการณ์ใหม่ในรายวิชาที่สอนได้อย่างกลมกลืน 2.2 จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการเข้าสังคมและปฏิบัติตนต่อสังคมภายนอกห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม	2.1 สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของรายวิชาที่เรียนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน 2.2 ประเมินจากชิ้นงานที่ผู้เรียนสร้างสรรค์แล้วนำเสนอผู้สอนทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล 2.3 ประเมินด้วยการสอบย่อย สอบกลางภาคการศึกษาและสอบปลายภาคการศึกษา
3. [●] มีศีลธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต	3.1 จัดกิจกรรมการเรียนที่เน้นการให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 3.2 สอดแทรกเรื่องการประพฤติตนที่เหมาะสม เช่น การมีความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน กตัญญูรู้คุณ ประหยัด สุขุม รู้จัก	3.1 สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของรายวิชาที่เรียน

	กาลเทศะ การเป็นคนดีและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล 3.2 ประเมินจากชิ้นงานที่ผู้เรียนสร้างสรรค์แล้วนำเสนอผู้สอนทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล
4. [๐] สามารถรับผิดชอบตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคลและของกลุ่ม โดยการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการแสดงทางเลือกใหม่ที่เหมาะสม	4.1 สอดแทรกเรื่องการประพัตินให้เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี เพื่อให้การทำงานเป็นทีมสัมฤทธิ์ผลและสามารถแก้ไขข้อขัดแย้งได้ 4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นการแบ่งกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการแบ่งหน้าที่และฝึกให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย 4.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงศักยภาพส่วนบุคคลในการร่วมกันคิดและตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ	4.1 สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของรายวิชาที่เรียนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน 4.2 ประเมินจากชิ้นงานที่ผู้เรียนสร้างสรรค์แล้วนำเสนอผู้สอนทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล
5. [๐] มีระเบียบวินัยและเคารพกติกาของสังคม รวมทั้งเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์	5.1 ปลูกฝังจิตสำนึกด้านระเบียบวินัยและกติกาของสังคมโดยเน้นเรื่องของหน้าที่พลเมืองที่ดี และเน้นเรื่องของสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ 5.2 ปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับการเคารพกฎระเบียบของสถานศึกษา ชุมชนและสังคม รวมทั้งการแสดงออกทางการแต่งกายที่เหมาะสม เพื่อให้อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างกลมกลืน	5. สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของรายวิชาที่เรียนทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน
6. [●] มีจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ	6.1 ปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะเรื่องจรรยาบรรณในการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ 6.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักความตระหนักในวิชาชีพนักพัฒนาสังคม	6.1 สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของรายวิชาที่เรียนทั้งในชั้นเรียนและ

		นอกชั้นเรียน 6.2 ประเมินจาก ชิ้นงานที่ผู้เรียน สร้างสรรค์แล้ว นำเสนอผู้สอนทั้งเป็น กลุ่มและรายบุคคล
--	--	--

2. ด้านความรู้

2.1 ผลการเรียนรู้	2.2 กลยุทธ์/ วิธีการ สอน	2.3 กลยุทธ์/ วิธีการ ประเมิน ผล
1 [●] มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาที่ศึกษาและสามารถประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและข้อโต้แย้งในสถานการณ์อื่นๆและการแก้ไขปัญหาในการทำงานได้	1.1 วิธี สอนโดย บรรยาย ประกอบ การใช้สื่อ โปรเจค เตอร์ 1.2 จัด กิจกรรม โดยการ จำลอง สถานการณ์ต่างๆ ให้ผู้เรียน ฝึก วิเคราะห์ และร่วม หา แนวทาง ในแก้ไข ปัญหา	1. ก าร ส อ บ ข้อเขียน และการ ส อ บ ปฏิบัติ

2 [●] สามารถวิเคราะห์ปัญหา เข้าใจและอธิบายความต้องการทางการพัฒนาสังคม	2.1 วิธี สอนโดย บรรยาย ประกอบ การใช้สื่อ โปรเจคเ ตอร์ 2.2 จั ด กิจกรรม ชม ส าร ค ดี ที่ เกี่ยวข้อง กั บ รายวิชา แ ล ะ มี ก า ร วิพากษ์วิ จ า ร ณ์ แลกเปลี่ ยนเรียนรู้ ใน ท້าย ชั่วโมง	2. ก าร ส อ บ ข้อเขียน และการ ส อ บ ปฏิบัติ
3[๐] สามารถติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ รวมทั้งการนำไปประยุกต์ใช้	3.1 วิธี สอนโดย บรรยาย ประกอบ การใช้สื่อ โปรเจคเ ตอร์ 3.2 จั ด กิจกรรม ชม ส าร ค ดี ที่ เกี่ยวข้อง กั บ	3. ก าร ส อ บ ข้อเขียน และการ ส อ บ ปฏิบัติ

	รายวิชา และ มี ก า ร วิพากษ์วิ จ า ร ณ์ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ใน ท้า ย ชั่วโมง	
4 [๐] รู้ เข้าใจ และสนใจพัฒนาความรู้ ความชำนาญอย่างต่อเนื่อง	4. ผี ก ปฏิบัติกา ร เชี ย น ข้อเสนอ โครงการ วิจัยและ ลงปฏิบัติ ที่ เกี่ยวข้อง กั บ ประเด็น ปั ญ ห า สั ง ค ม และการ ห ำ แนวทาง ใน แกั ไข ร่ว ม กั บ ชุมชน	4. ประเมิ นความสา มารถใน การบูร ณาการ ความรู้ จากวิชา เรียนกับ กิจกรรม บริการ วิชาการ และต่อ ยอ ดไปสู งานวิจัย ร่ว ม กั บ ชุ ม ช น ท้องถิ่น

3. ด้านทักษะทางปัญญา		
3.1 ผลการเรียนรู้	3.2 กลยุทธ์/วิธีการสอน	3.3 กลยุทธ์/วิธีการประเมินผล
1 [●] สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล	1.การบรรยาย	1.ประเมินผลจากการนำเสนอทั้งในรูปการพูด และการเขียน และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
2 [○] สามารถพิจารณาแสวงหาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางวิชาการ หรือวิชาชีพ โดยยอมรับข้อจำกัดทางธรรมชาติ ของความรู้ในสาขาวิชาของตนเอง	2.การเรียนรู้ด้วยตนเอง	2.ประเมินผลจากการนำเสนอทั้งในรูปการพูด และการเขียน และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
3 [●] สามารถรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และสรุปประเด็นปัญหาและความต้องการ	3.การศึกษาค้นคว้าโดยอิสระ เพื่อประกอบการเขียนรายงาน	3.ประเมินผลงาน การรายงาน ผลงานและการแก้ปัญหา
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ		
4.1 ผลการเรียนรู้	4.2 กลยุทธ์/วิธีการสอน	4.3 กลยุทธ์/วิธีการประเมินผล
1 [●] มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีภาวะผู้นำในการทำงานของกลุ่ม	1.กำหนดกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม	1.ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในชั้นเรียน
2 [○] มีความคิดริเริ่มในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานของกลุ่ม	2.กำหนดกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม โดยหมุนเวียนการเป็นผู้นำและจำลองสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ และร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา	2.1 ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในชั้นเรียน 2.2 ประเมินจากคุณภาพของผลงานที่ได้มอบหมาย
3 [○] มีความรับผิดชอบต่ออาชีพ มีน้ำใจ และเสียสละ พร้อมอุทิศตนในการทำงานเพื่อส่วนรวม	3.ปลูกฝังพฤติกรรมให้มีการรับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเองและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และมีความตรงต่อเวลา	3.ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในชั้นเรียน
4 [●] สามารถใช้ความรู้ในศาสตร์มาชี้นำสังคมในประเด็นที่เหมาะสม ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการ	4.กำหนดการทำงานเป็นกลุ่ม และให้มีการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยเน้นกระบวนการ	4.1 ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน

แก้ไขปัญหสถานการณต่างๆ	มีส่วนร่วมกัชมชนสังคม	4.2 ประเมินจากคุณภาพของผลงานที่ได้มอบหมาย
5 [๐] สามารถเป็นผู้ริเริ่มแสดงประเด็นในการแก้ไขสถานการณ์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม พร้อมทั้งแสดงจุดยืนอย่างพอเหมาะทั้งของตนเองและของกลุ่ม	5.มอบหมายสถานการณ์หรือหยาบยกรณัตัวอย่างที่เป็นประเด็นสำคัญทางสังคมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติในการวิเคราะห์และวิพากษ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน	5.1ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในชั้นเรียน 5.2 ประเมินจากคุณภาพของผลงานที่ได้มอบหมาย
6 [●] มีความรับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของตนเองและทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง	6.กำหนดกิจกรรมที่มีลักษณะของการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและสามารถนำความรู้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและต่อยอดไปสู่การแก้ไขปัญหาในชมชนตนเองได้	6.1 ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน 6.2 ประเมินจากคุณภาพของผลงานที่ได้มอบหมาย

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

5.1 ผลการเรียนรู้	5.2 กลยุทธ์/วิธีการสอน	5.3 กลยุทธ์/วิธีการประเมินผล
1 [●] มีความสามารถในการวิเคราะห์ด้วยกระบวนการทางคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ	1. -	1. -
2[●] มีความรู้และทักษะทางภาษาต่างประเทศ และสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ	2. ฝึกให้ทดลองแปลบทความหรือข่าวภาษาต่างประเทศสั้นๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน หรือกรณีศึกษาที่น่าสนใจ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ที่กว้างขวางมากขึ้น	2. ประเมินผลงานตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย
3 [●] มีทักษะในการสื่อสารด้วยการพูด	3. มอบหมายงานให้ค้นคว้าองค์	3. ประเมินผลงานงานเขียนที่

การเขียน ตลอดจนการสื่อสารความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการนำเสนอผลงานวิชาการ หรือการนำเสนอเพื่อประโยชน์ทางภาครัฐและภาคเอกชน	ความรู้จากบทความสืบค้นแหล่งข้อมูลต่างๆ	นำเสนอตามประเด็นที่ได้รับมอบหมาย
---	--	----------------------------------

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน

สัปดาห์ ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	ชั่วโมงสอนต่อ สัปดาห์		กิจกรรมการสอน	สื่อที่ใช้ใน การสอน	อาจารย์ผู้สอน
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ			
1	แนะนำรายวิชาและ สอบถามความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับการวิจัย	3	0	บรรยาย อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มอบหมายงาน	Power point เอกสารประกอบ การบรรยาย	อ.ใจศราญ
2 – 3	บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับการวิจัย - ความหมายของการ วิจัย - ประสิทธิภาพการวิจัย - จุดมุ่งหมายของการ วิจัย - ลักษณะและธรรมชาติ ของการวิจัยทาง สังคมศาสตร์ - กระบวนการวิจัย - ประเภทของการวิจัย	6	3	บรรยาย อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มอบหมายงาน	Power point เอกสารประกอบ การบรรยาย	อ.ใจศราญ
4	บทที่ 2 เทคนิคการวิจัย ประเภทต่างๆในงาน พัฒนาสังคม - การวิจัยเชิงบรรยาย - การวิจัยเชิงทดลอง - การวิจัยเชิง	3	0	- บรรยาย อภิปราย - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - ยกตัวอย่างงานวิจัย การลงพื้นที่เก็บ รวบรวมองค์ความรู้ เรื่อง ข้าวหมักกับภูมิ	Power point เอกสารประกอบ การบรรยาย	อ.ใจศราญ

	ประวัติศาสตร์ - การวิจัยปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม - การวิจัยภาคสนาม - การวิจัยเชิงคุณภาพ - การวิจัยเชิงปริมาณ			ปัญญาชาติพันธุ์บ้าน เข็กน้อย ตำบลเข็ก น้อย อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่ง สามารถเชื่อมโยงกับ การเรียนการสอนใน หัวข้อ การวิจัยเชิง ประวัติศาสตร์/การ วิจัยเชิงคุณภาพและ เทคนิคการวิจัย ภาคสนาม		
5 - 8	บทที่ 3 การวางแผน การวิจัย - กำหนดหัวข้อปัญหา วิจัย - ที่มา/ความเป็นมา ความสำคัญของการวิจัย - หลักเกณฑ์การตั้งชื่อ เรื่องการวิจัย - วัตถุประสงค์ของการ วิจัย - หลักการเขียน วัตถุประสงค์การวิจัย - ขอบเขตของการวิจัย - สมมติฐาน - คำนียามศัพท์ - การศึกษาเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง - ตัวแปรในการวิจัย - กรอบความคิดในการ วิจัย	9	3	- บรรยาย อภิปราย - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - แบบฝึกหัด - สอบกลางภาคใน สัปดาห์ที่ 8	Power point เอกสารประกอบ การบรรยาย	อ.ใจศราญ
9 - 10	บทที่ 4 แหล่งข้อมูล การเลือกตัวอย่าง และ เครื่องมือเก็บรวบรวม ข้อมูล	6	0	- บรรยาย อภิปราย - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - แบบฝึกหัด	Power point เอกสารประกอบ การบรรยาย	อ.ใจศราญ

	- แหล่งข้อมูล - ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง - การกำหนดขนาดของตัวอย่าง - วิธีการเลือกตัวอย่าง					
11	บทที่ 5 ฝึกปฏิบัติวางแผนการวิจัย - การเขียนเค้าโครง - โครงการวิจัย (3 บท)	3	0	- บรรยาย อภิปราย - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - แบบฝึกหัด	Power point เอกสารประกอบ การบรรยาย	อ.ใจศุภราญ
12-13	บทที่ 6 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล - วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล - การเตรียมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ - วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล - สถิติเบื้องต้นที่ใช้ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ - การเลือกใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล	6	3	- บรรยาย อภิปราย - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ - แบบฝึกหัด	Power point เอกสารประกอบ การบรรยาย	อ.ใจศุภราญ
14 - 15	บทที่ 7 ฝึกปฏิบัติการเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูล - การเขียนรายงานการวิจัย - การนำวิธีการและผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	0	6	- บรรยาย - อาจารย์ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มเพื่อร่วมกันถอดบทเรียนจากการเรียนการสอนตลอดทั้งภาคการศึกษา	Power point เอกสารประกอบ การบรรยาย	อ.ใจศุภราญ
16	สอบปลายภาค					

2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

กิจกรรมที่	การเรียนรู้ด้าน	ผลการเรียนรู้	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ประเมิน	สัดส่วนการประเมิน
1	คุณธรรม จริยธรรม	1. [○] มี คุณ ธรรม และ จริยธรรม ศรัทธาในความดี 2. [●] มีจิตสาธารณะและมี ความรับผิดชอบ 3. [●] มีศีลธรรม ซื่อสัตย์ สุจริต 4. [○] สามารถรับผิดชอบต่อ สถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทั้งในสถานการณ์ส่วนบุคคล และ ของ กลุ่ม โดยการ แสดงออกซึ่งภาวะผู้นำในการ แสดงทางเลือกใหม่ที่เหมาะสม 5. [○] มีระเบียบวินัยและ เคารพกติกาของสังคม รวมทั้ง เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ 6. [●] มีจรรยาบรรณทาง วิชาการและวิชาชีพ	-สังเกตพฤติกรรม การปฏิบัติ -การตรงต่อเวลา -การขานชื่อหรือ เซ็นชื่อ -การเข้าร่วม กิจกรรม	1-15	10%
2	ความรู้	1. [●] มี ค ว า ม ร ู้ แ ล ะ ประสบการณ์ในสาขาวิชาที่ ศึกษาและสามารถประยุกต์ใช้ ในการ ดำรงชีวิตในการ ดำรงชีวิตเพื่อใช้ในการแก้ไข ปัญหาและข้อโต้แย้งใน สถานการณ์อื่นๆและการแก้ไข ปัญหาในการทำงานได้ 2. [●] สามารถวิเคราะห์ ปัญหา เข้าใจและอธิบายความ ต้องการทางการพัฒนาสังคม 3. [○] สามารถติดตาม ความก้าวหน้าทางวิชาการ	- การสอบข้อเขียน (สอบย่อย) - การรายงานผลการ สืบค้น การนำเสนอ งานนิทรรศการ	-6 -10 - 2-14	60%

		รวมทั้งการนำไปประยุกต์ใช้ 4. [๐] รู้ เข้าใจและสนใจ พัฒนาความรู้ ความชำนาญ อย่างต่อเนื่อง			
3	ทักษะทางปัญญา	1. [●] สามารถคิดอย่างมี วิจารณญาณ มีทักษะในการ คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล 2. [๐] สามารถพิจารณา แสวงหาและเสนอแนะ แนวทางในการแก้ไขปัญหา ทางวิชาการ หรือวิชาชีพ โดย ยอมรับข้อจำกัดทางธรรมชาติ ของความรู้ในสาขาวิชาของ ตนเอง 3. [●] สามารถรวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และสรุปประเด็น ปัญหาและความต้องการ	ประเมินผลการ ดำเนิน กิจกรรมการ แสดงนิทรรศการ การออกบูธ รายงาน ผลิตงานที่ มอบหมายและการ แก้ปัญหา	2-14	20%
4	ทักษะ ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	1. [●] มีความสามารถในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น มีภาวะ ผู้นำในการทำงานของกลุ่ม 2. [๐] มีความคิดริเริ่มในการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการ ทำงานของกลุ่ม 3. [๐] มีความรับผิดชอบต่อ อาชีพ มีน้ำใจและเสียสละ พร้อมอุทิศตนในการทำงาน เพื่อส่วนรวม 4. [●] สามารถใช้ความรู้ใน ศาสตร์ชี้นำสังคมในประเด็นที่ เหมาะสม ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกใน การแก้ปัญหาสถานการณ์ ต่างๆ 5. [๐] สามารถเป็นผู้ริเริ่ม	ประเมินจากการ สังเกตพฤติกรรม ของนักศึกษาในชั้น เรียน และการระดม ความคิด	1-15	5%

		แสดงประเด็นในการแก้ไขสถานการณ์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม พร้อมทั้งแสดงจุดยืนอย่างพอเหมาะทั้งของตนเองและของกลุ่ม 6. [●] มีความรับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งของตนเองและทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง			
5	ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	1. [●] มีความสามารถในการวิเคราะห์ด้วยกระบวนการทางคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ 2. [●] มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. [●] มีทักษะในการสื่อสารด้วยการพูด การเขียน ตลอดจนการสื่อสารความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ หรือการนำเสนอเพื่อประโยชน์ทางภาครัฐและเอกชน	ประเมินผลจากทักษะการเขียนผลงาน การอ่าน การแปลผล และการนำเสนอปากเปล่า สังเกตพฤติกรรม การค้นคว้า จากการรายงานผลการสืบค้น	1-15	5%

หมวดที่ 6 ทักษะการประกอบการเรียนการสอน

1. ตำราและเอกสารหลัก

ณรงค์ โพธิ์พฤษานันท์. (2546). **ระเบียบวิธีวิจัย : แนวการเขียนเค้าโครงการวิจัยและรายงานการวิจัย**. ดวงแก้ว, กรุงเทพฯ. 2546.

2. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

นิศากร สิงห์เสนี. (2546). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ,กรุงเทพมหานคร.

สุพรรณิ ไชยอำพรและสนิท สมัครการ. (2547). **การวิเคราะห์ทางสังคมเพื่อการพัฒนาแนวความคิดและวิธีการ**. โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สุพรรณิ ไชยอำพรและสนิท สมัครการ. (2549). **แนวความคิดและแนวทางการศึกษาปัญหาสังคมกับปัญหาสังคมไทยและมาตรการป้องกันแก้ไข**. โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยนักศึกษา

- 1.1 แบบประเมินผู้สอนและแบบประเมินรายวิชาโดยนักศึกษา
- 1.2 การสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของผู้เรียน
- 1.3 การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
- 1.4 เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นต่อผลการเรียนเมื่อสิ้นสุดการศึกษา

2. กลยุทธ์การประเมินการสอน

- 2.1 สังเกตการสอนของผู้ร่วมทีมการสอน
- 2.2 ผลการสอบ
- 2.3 การทวนสอบผลประเมินการเรียนรู้
- 2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อสภาพการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

3. การปรับปรุงการสอน

หลังจากผลการประเมินการสอนในข้อ 2 จึงมีการปรับปรุงการสอนโดยการจัดกิจกรรมในการระดมสมองและหาข้อมูลเพิ่มเติมในการปรับปรุงการสอน ดังนี้

- 3.1 สัมมนาการจัดการเรียนการสอน
- 3.2 การวิจัยในและนอกชั้นเรียน

4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชา

ในระหว่างกระบวนการสอนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์ในรายหัวข้อ ตามที่คาดหวังจากการเรียนรู้ในวิชา ได้จากการสอบถามนักศึกษา หรือการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษา รวมถึงพิจารณาจากผลการทดสอบย่อย และหลังการออกผลการเรียนรายวิชา มีการทวนสอบผลสัมฤทธิ์โดยรวมในวิชาได้ ดังนี้

- 4.1 การทวนสอบการให้คะแนนจากการสุ่มตรวจผลงานของนักศึกษาโดยอาจารย์อื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำหลักสูตร
- 4.2 มีการตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชาตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยตรวจสอบข้อสอบ รายงานวิธีการให้คะแนนสอบและการให้คะแนนพฤติกรรม

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

จากผลการประเมิน และทวนสอบผลสัมฤทธิ์ประสิทธิผลรายวิชา ได้มีการวางแผนการปรับปรุงการสอนและรายละเอียดวิชาเพื่อให้เกิดคุณภาพมากขึ้น ดังนี้

5.1 ปรับปรุงรายวิชาทุก 4 ปีหรือตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ตามข้อ 4

5.2 เปลี่ยนหรือสลับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้นักศึกษามีมุมมองในเรื่องการประยุกต์ความรู้นี้กับปัญหาที่มาจากงานวิจัยของอาจารย์หรือความก้าวหน้าทางวิชาการต่าง ๆ

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์